

Κρίσιμες επιλογές προς την πορεία για το 2020

Παντελή Κάπρου
Καθηγητή Ενεργειακής Οικονομίας στο ΕΜΠ

ΙΕΝΕ – 11 Μαρτίου 2011

Θέματα

1. Εφαρμογή της 5^{ης} Ημέρας Αναφοράς
2. Ανταγωνισμός και πρόσβαση τρίτων στη λιγνιτική ηλεκτροπαραγωγή της ΔΕΗ
3. Εφαρμογή της τρίτης Οδηγίας στην Ελλάδα
4. Οι τιμές ηλεκτρικής ενέργειας ενόψει δημοπράτησης των δικαιωμάτων εκπομπής CO₂
5. Επενδύσεις σε δίκτυα και διασύνδεση νησιών
6. Κατάργηση υποχρεωτικής χονδρεμπορικής αγοράς

Εφαρμογή της 5^{ης} Ημέρας Αναφοράς

- Μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ ex-ante και ex-post Οριακής Τιμής Συστήματος
 - Δηλώσεις φορτίου και μονάδων αποκλίνουν από την πραγματικότητα, χωρίς εφαρμογή ποινών
 - Οι ex-ante ΟΤΣ είναι συστηματικά μικρότερες των ex-post
 - Οι πληρωμές προς ανεξάρτητους παραγωγούς και εισαγωγείς μειώνονται, ενώ οι πληρωμές για αποκλίσεις δεν επιβαρύνουν
- Τα υποχρεωτικά υδροηλεκτρικά συνεχίζουν να είναι μεγάλης εκτάσεως και συμβαίνουν σε ώρες αιχμής και έτσι μειώνονται οι ΟΤΣ
- Η υψηλή αμοιβή διαθεσιμότητας (45000 €/MW) δίδεται σε όλες τις μονάδες αδιακρίτως της πραγματικής συνεισφοράς τους κατά την αιχμή φορτίου
- Τα παραπάνω είναι η κύρια αιτία των ανεπαρκών εσόδων έναντι κεφαλαιουχικού κόστους των ιδιωτικών μονάδων φυσ. αερίου

Λιγνιτική Η/Π της ΔΕΗ

- Το υπό διαπραγμάτευση σχήμα των drawing rights και swaps δεν δημιουργεί προϋποθέσεις ανάπτυξης ανταγωνισμού, δηλαδή δυνατότητα ανεξάρτητων καθετοποιημένων σχημάτων παραγωγής και εμπορίας
- Θα μπορούσε το σχήμα να ενισχυθεί αν τα drawing rights ήταν εμπορεύσιμα, ευέλικτα ως προς τη χρονική δέσμευση, αγοράζονταν ως δικαίωμα προαίρεσης και αποτελούσαν εικονικές μονάδες παραγωγής με πλήρη δικαιώματα
- Το μεγάλο πολιτικό αγκάθι είναι ο καθορισμός της ελάχιστης τιμής αγοράς τους.
- Η λιγνιτική Η/Π θα είναι οικονομικά αβέβαιη κατά την τρέχουσα δεκαετία και μάλλον ασύμφορη την επόμενη.
- Η οργανωμένη προθεσμιακή αγορά με υποχρεωτική διάθεση δικαιωμάτων προαίρεσης για τη λιγνιτική και την Υ/Η παραγωγή σε συνδυασμό με αντίστοιχα δικαιώματα για Η/Π από άλλες μονάδες (σε εθελοντική βάση) θα ήταν καλύτερη και πιο βιώσιμη λύση για τον ανταγωνισμό

Εφαρμογή της τρίτης Οδηγίας

- Η επιλογή του σχήματος με Διαχειριστή θυγατρική της ΔΕΗ αποτελεί οπισθοδρόμηση σχετικά με τον ανταγωνισμό.
- Οι καθημερινές αποφάσεις στο Κέντρο Κατανομής Φορτίου (δηλώσεις, φόρτιση μονάδων, υδροηλεκτρικά, πραγματική διαθεσιμότητα μονάδων, κλπ.) είναι κρίσιμης σημασίας για τον ανταγωνισμό.
- Θα πρέπει να καθορισθεί χρονοδιάγραμμα ιδιοκτησιακού διαχωρισμού.
- Είναι ωφέλιμη μια δυναμική ισορροπία των αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείου και ΡΑΕ.
- Αρκετές από τις Ατομικές αλλά και Κανονιστικές διοικητικές πράξεις εμπεριέχουν επιλογές πολιτικής και στρατηγικής και δεν πρέπει να είναι ρυθμιστικής αρμοδιότητας. Το Υπουργείο πρέπει να αναλάβει ευθύνες για τις πολιτικές αποφάσεις.

Τιμές Ηλεκτρικής Ενέργειας

- Η διαιώνιση της ρύθμισης των τιμολογίων είναι επιβλαβής τόσο για τη ΔΕΗ όσο και για τον ανταγωνισμό
- Οι μέσες τιμές θα αυξηθούν μετά το 2013 μεταξύ 25% και 50% ανάλογα με την τιμή των δικαιωμάτων εκπομπής CO₂. Οι τιμές θα συνεχίσουν να αυξάνουν μέχρι το 2020.
- Το οριακό κόστος θα καθορίζεται από την τιμή του φυσικού αερίου προσαυξημένη από το αποτέλεσμα του γινομένου της τιμής του CO₂ και του συντελεστή εκπομπής του φυσ. αερίου. Το περιθώριο από το κόστος λιγνίτη μηδενίζεται για τιμές CO₂ άνω των 30 €/τόνο.
- Οι επιβαρύνσεις πέραν της ανταγωνιστικής χρέωσης θα αυξάνουν συνέχεια λόγω κόστους δικτύων, ΑΠΕ και κάλυψης κόστους ισχύος για εφεδρείες και επικουρικές υπηρεσίες (θα ξεπεράσουν το 60% προς το 2020)
- Ανάλογα με την πορεία του ανταγωνισμού να επανεξετασθεί η διάταξη περί τελευταίου καταφυγίου

Επενδύσεις σε δίκτυα και διασύνδεση νησιών

- Τόσο για τις ΑΠΕ όσο κυρίως για τη διασύνδεση των νησιών θα χρειασθούν επενδύσεις μεγαλύτερες των 6 δισεκ. Ευρώ τα επόμενα λίγα χρόνια
- Η προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων στα δίκτυα είναι μονόδρομος, δεδομένης και της δυσκολίας άντλησης κεφαλαίων από κρατικές επιχειρήσεις
- Δεν υπάρχει ανάλογο προηγούμενο σε κρατικές εταιρείες για διαχείρισης τέτοιου μεγέθους έργων δικτύων, σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα και με τόσα προβλήματα στη λήψη αδειών
- Μέθοδοι σχημάτων με συμβόλαια παραχώρησης σε συνδυασμό με απαλλοτριώσεις και αδειοδότηση τύπου Ολυμπιακών έργων φαίνεται ως η μόνη λύση.

Κατάργηση υποχρεωτικής χονδρεμπορικής αγοράς

- Η πρόθεση κατάργησης της υποχρεωτικής χονδρεμπορικής αγοράς έχει αναφερθεί στον Τύπο. Ως αιτία αναφέρθηκε η επικείμενη (;) εφαρμογή μοντέλου-στόχου αγοράς σε πανευρωπαϊκό επίπεδο
- Το εναλλακτικό μοντέλο είναι αυτό των διμερών συμβολαίων με φυσική παράδοση (νόμος προ του 2003) με προσθήκη εθελοντικής αγοράς spot και futures (η οποία ούτως ή άλλως μπορεί να δημιουργηθεί σε ιδιωτική βάση αν υπάρχει ρευστότητα και οικονομικό ενδιαφέρον).
- Βέβαια ο σκοπός του ευρωπαϊκού μοντέλου αγοράς είναι η κοινή εξισορρόπηση φορτίου μεταξύ ομάδων χωρών και η άρση μονοπωλιακών καταστάσεων στις διασυνδέσεις και όχι η κατάργηση της χονδρεμπορικής αγοράς. Η κοινή αγορά στη ΝΑ Ευρώπη μπορεί να επιτευχθεί και χωρίς κατάργηση του μοντέλου της Ελλάδας.
- Η κατάργηση της υποχρεωτικής χονδρεμπορικής αγοράς θα βλάψει τον ανταγωνισμό αν εξακολουθεί και υφίσταται υπερ-δεσπόζουσα θέση της ΔΕΗ τόσο στις λιανικές πωλήσεις όσο και στη λιγνιτική παραγωγή
- Η πορεία προς νέο μοντέλο είναι χρήσιμη αν πετύχουν τα μέτρα πρόσβασης στη λιγνιτική Η/Π και η καθετοποίηση παραγωγής-εμπορίας από ανεξάρτητους.

Ενδεικτικό πρόγραμμα αναδιάρθρωσης του ηλεκτρικού τομέα

- 2011:** Άρση των στρεβλώσεων στην Ημερήσια Αγορά
- 2012 και μετά:** Πρόσβαση στη λιγνιτική Η/Π της ΔΕΗ με τρόπο που να διευκολύνει σχήματα καθετοποίησης παραγωγής-εμπορίας
- 2013:** Ιδιοκτησιακός διαχωρισμός Διαχειριστή
- 2011-2016:** Προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων για δίκτυα και διασύνδεση νησιών
- 2013-4:** Απορρύθμιση τιμών ηλεκτρισμού σε συνδυασμό με την ανάπτυξη ανταγωνισμού
- 2015:** Νέο μοντέλο αγοράς με διμερή συμβόλαια για **τμήμα** της αγοράς και αγορά εξισορρόπησης πραγματικού χρόνου
- 2017:** Ενιαία εξισορρόπηση φορτίου στην περιφερειακή αγορά με έμμεσες δημοπρασίες για τις διασυνδέσεις
- 2018-2020:** Ρυθμίσεις για την ένταξη των ΑΠΕ στην αγορά